

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 30 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani

Cena oglasa je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Pobiranje občinske doklade na vžitnino po zasebnikih (pogoditvenih društvih.)

V 4. številki »Občinske Uprave« t. l. smo pod št. 22 med »Vprašanji in odgovori« pojasnili, da razna pogoditvena društva ali zadruge vžitninskega zakupa nimajo pravice, za pobiranje občinske doklade na vžitnino zahtevati kako posebno odškodnino ali si kar odtegniti gotove odstotke kot plačilo za pobiranje.

Omenili smo tudi, da se je obrnil deželni odbor na c. kr. finančno ravnateljstvo v Ljubljani, naj odredi, da se bode občinska doklada na vžitnino od vseh zakupnikov oziroma pogoditvenih društev brez plačnno pobirala in v mesečnih obrokih županstvom odrajava.

C. kr. finančno ravnateljstvo je vsled tega izdalo »solidarno pogoditvenim društvom za vžitnino« v davčnih okrajih: Postojna, Idrija, Kranjska gora, Ribnica, Žužemberk, Trebnje, Črnomelj, Višnja gora, Vipava, Cerknica, Novo mesto in Radoljica — v roke dotičnih reprezentantov, sledeči ukaz:

C. kr. finančno ravnateljstvo je zvedelo, da neko solidarno pogoditveno društvo za vžitnino na Kranjskem pri odrajava občinskih doklad na vžitnino od vina, vinskega in sadnega mošta in mesa, katerih pobiranje je finančno ravnateljstvo naročilo pogoditvenemu društvu, ni postopalo v smislu § 12 pravilno pogodbo nadomestujočega solidarno pogoditvenega zapisnika, da je nameravalo to pogoditveno društvo pridržati si en del odpadajoče občinske vžitninske doklade kot odškodnino za pobiranje te doklade, ter da dajejo nekatere občine uslužbencem tega pogoditvenega društva nagrade za pobiranje teh občinskih doklad.

Navedeni § 12. solidarno pogoditvenega zapisnika glede občinskih doklad na vžitnino od vina, vinskega in sadnega mošta in mesa določa sledeče:

»Pogoditvena družba je zavezana, za vsako občino v pogoditvenem okraju že obstoječo ali šele v dobi sedanje pogodbe uvedno doklado na vžitnino od mesa, vina, vinskega in sadnega mošta na zahtevanje občinskega predstojništva pobirati in občini plačevati delnemu znesku pogoditvene poprečnine, na katero se občinska doklada nanaša, in nje odstotnemu postavku primerne vsote, in sicer v veljavni dobi pogodbe za čas obstanka doklade.

Ako kaka občina to zahteva, zavezana je pogoditvena družba naznaniti tej občini v številkah za cel pogoditveni okraj odpadajočo poprečnino in na vsako posamezno v pogoditvenem okraju ležečo občino pripadajoči delni znesek davčne poprečnine od vina, odnosno od mesa.«

V smislu teh določb mora tedaj vsako pogoditveno društvo, kateremu c. kr. finančno ravnateljstvo naroči pobiranje občinskih doklad na vžitnino od vina, vinskega in sadnega mošta in mesa, dotični občini, v kateri se ima ta doklada pobirati, naznaniti v številkah za cel pogoditveni okraj t. j. za cel davčni okraj odpadajočo poprečnino, katero društvo plačuje erarju in na katero se nanaša občinska doklada, in na vsako posamezno v pogoditvenem okraju ležečo občino pripadajoči delni znesek te poprečnine ter dotični občini odrajavati vso odpadajočo občinsko doklado brez vračunanja stroškov torej brez vsacega odbitka. Ker mora tedaj vsako solidarno pogoditveno društvo pobirati občinske vžitninske doklade brez plačnno, niso občine zavezane da-

jati uslužbencem pogoditvenih društev nagrade za pobiranje teh doklad.

Če na primer znaša glede vžitnine od vina, vinskega in sadnega mošta in mesa za cel pogoditveni okraj to je za cel davčni okraj pogojena letna poprečnina, katero pogoditveno društvo plačuje erarju, 30.000 K, in če znaša od te poprečnine na dotično občino, v kateri se mora skozi jedno celo koledarsko leto pobirati 20 odstotna doklada na užitnino od vina, vinskega in sadnega mošta in mesa pripadajoči delni znesek 2000 K, mora pogoditveno društvo tej občini kot to 20 odstotno občinsko doklado plačevati za celo dotično koledarsko leto 20 odstotkov od tega delnega zneska 2000 K to je znesek 400 K brez vsakega odbitka in sicer v dotični odredbi finančnega ravnateljstva navedenih obrokih naknadno.

Solidarno pogoditvenemu društvu se naroča, da pri pobiranju in odrajtovanju občinskih doklad na vžitnino od vina, vinskega in sadnega mošta in mesa postopa v smislu § 12. solidarno pogoditvenega zapisnika in v predmetu poduči vse uslužbenca pogoditvenega društva.

Ondi, kjer ima vžitnino v zakupu dežela, imajo boletni uradi oziroma deželni dacarji od nadzorništva deželne naklade naročilo v okrožnicah z dne 28. novembra 1906 št. 1478 in z dne 13. jan. 1911 št. 192, da od pobiranja občinskih doklad na vžitnino ne smejo zahtevati kakih nagrad ali posebnih plačil.

Kupujte večje železne blagajne!

Kakor smo že poročali — je prišel odbor »Kmetijske županske zveze« do zaključka, da bi morala na vsak način imeti županstva predvsem večje železne blagajne. Zato je sklenil obrniti se na deželni odbor s prošnjo, da v tem smislu izda primerno odredbo na vsa županstva.

Tudi referent v občinskih zadevah v deželnem odboru dr. Pegan je na poučnem tečaju v Ljubljani dne 27. decembra p. l. povdarjal in dokazal, kako so potrebne take blagajne, v katerih bi bilo mogoče shranjevati ne le denar in vložne knjižice, obligacije itd., ampak tudi važnejše zapisnike, predvsem blagajniške dnevnik z računskimi prilogami.

Vsled omenjenega sklepa »Kmetijske županske zveze« je odredil deželni odbor, da se je te dni razposlala vsem (tudi nemškim) občinam sledeča

Okrožnica

vsem županstvom na Kranjskem.
Št. 568.

»Kmetijska županska zveza« se je vsled odbovega sklepa obrnila na deželni odbor s proš-

njo, naj pozove občine, da si nabavijo namesto malih ročnih kaset, ki nikakor ne nudijo zadostne varnosti za občinsko premično premoženje, večje železne blagajne, v katerih bi se hranili poleg gotovine in vrednostnih listin predvsem tudi blagajniški dnevnik z računskimi prilogami in drugi važni zapisniki.

Ta sklep je bil tem umestnejši, ker se mora polagati nič manjša važnost na blagajniška dnevnik in na računske priloge, kakor na gotovino samo.

Vsled sklepa deželnega odbora v seji dne 14. sušca t. l. se torej naroča županstvom, naj si ondi, kjer imajo na razpolago sredstva, takoj nabavijo večje železne blagajne, če jih še nimajo. Kjer pa ta čas nimajo razpoložljivega denarja, naj jih kupijo vsaj do konca letošnjega leta.

Županstva se opozarjajo, da se bo občinski revizor takrat, ko se bo vršila revizija občinskega urada prepričal, če ima županstvo železno blagajno.

Ta okrožnica naj se prebere pri prihodnji seji občinskega odbora. Končno se obveščajo županstva, da je pri naročanju in nakupu blagajn pripravljena posredovati »Kmetijska županska zveza« v Ljubljani.

Blagajne, veljajo po velikosti 136 kron do 270 kron.

Od deželnega odbora kranjskega
v Ljubljani, dne 8. aprila 1911.

Fr. pl. Šuklje.

Ta odredba je bila vsekakor umestna. Po vseh deželah morajo imeti občine ognjevarne blagajne. Samo Kranjska naj bi bila zadnja!

Čudom se moramo čuditi, da se dobe še tako nazadnjaški občinski odbori, ki se branijo kupiti blagajne. Seveda jim to ne bode pomagalo, imeti jih bodo pač morali!

Je pa razložek v kakovosti blagajn. Zato svetujemo, naj se županstva poslužujejo pri naročilih »Kmetijske županske zveze«.

Kdor pa hoče naročiti blagajno naravnost iz tovarne, temu priporočamo tvrdko M. Adlersflügel na Dunaju, ki ima res izborne blagajne, ki v kakovosti daleko prekašajo enake izdelke konkurenčnih tvrdk. Tudi cene so pri tvrdki Adlersflügel v primeri s kakovostjo jako solidne.

Tvrdka je sicer nemška — saj domačih itak ni, — ampak ne čifutska, kar jo gotovo tudi priporoča. Naslov je priobčen v inseratnem delu našega lista.

Resnica o deželnem gospodarstvu Kranjske dežele.

Ali je res Kranjska slaba v gospodarskem, posebno v finančnem oziru? Na to vprašanje

odgovorimo najlože, če priobčimo podatke deželnega glavarja Fr. pl. Šuklje-ta na shodu belokranjske »Kmečke zveze« v Črnomlju dne 25. marca. — Tam pravi gospod deželni glavar: Res izkazuje proračun za leto 1911 primanjkljaj okroglo 1.300.000 K. Ampak v proračunu se navadno vstavijo dohodki prav nizko, stroški pa prav visoko. Vsled tega je računski zaključek zmerom izdatno ugodnejši od proračuna. V letu 1908: proračunjeni dohodki 3 milj. 406.372 K, proračunjeni troški 4.441.072 K, proračunjeni primanjkljaj 1.034.700 K, v resnici pa je bil prebitok 9344 K. V letu 1909: proračunjeni dohodki 3.568.861 K, proračunjeni stroški 4.429.585 K, proračunjeni primanjkljaj 860.734 K, faktični primanjkljaj le 24.479 K. V letu 1910: proračunjeni dohodki 3.843.576 K, proračunjeni troški 4.890.386 kron, proračunjeni primanjkljaj 1.046.810 K, — faktični primanjkljaj okroglo 400.000 K.

Res je, da je primanjkljaj še vedno precej visok, a vkljub temu se deželne doklade niso zvišale, ker mora priti do tega, da bo država prišla deželam na pomoč in sanirala deželne finance; takrat bo tudi ves primanjkljaj pokrit. Marsiktera dežela stoka pod mnogo višjim primanjkljajem kot Kranjska. — Pa vkljub temu imajo vse dežele izvzemši Nižje Avstrijsko višje doklade, kakor Kranjska.

Ampak odkod pa izvira naraščajoči primanjkljaj? Govore naj zopet številke s primerjavo izdatkov iz prejšnjih let.

Izdalo se je leta 1907 za kmetijski pouk in izobrazbo 6282 K, leta 1910 pa 63.633 K; l. 1907 izdane podpore in prispevki 50.850 K, a l. 1910 210.667 K; razni troški za deželne kulturne namene v letu 1907 — 21.110 K, a l. 1910 97.486 K, torej vsega skupaj v letu 1907 — 78.242 K, v letu 1910 pa 371.786 K, okroglo za 300.000 K več. —

Še v večji meri se pokaže razlika pri melioracijskih in cestnih zgradbah. Poglejmo:

1. Za kmetijske melioracije so izdali leta 1907 — 659 K, v letu 1910 pa — 591.082 K;

2. za vodne preskrbe v l. 1907 — 266.214 K, v l. 1910 pa 615.518 K;

3. za cestne zgradbe v l. 1907 — 66.605 K, v letu 1910 pa 602.410 K.

Skupno se je torej izdalo 1907 leta 333.478 K, v letu 1910 pa 1.809.010 K, ali približno za 1.500.000 K več.

Iz tega sledi:

a) da primanjkljaj v resnici ni tako strašen, in še ta izgine, ko se izplača državni prispevek, ki mora priti, in

b) da je nastal primanjkljaj le vsled tega, da uživa ljudstvo dobre izboljševanja zemljišč, cest, voda itd.

Treba je imeti pred očmi, da ima največ dobička od tam, od koder izvira primanjkljaj, prebivalstvo Kranjske dežele.

Združitev vrednostnih listin.

Od deželnega odbora je bila izdana sledeča Okrožnica

vsem županstvom.

Št. 12274. de 1910.

Iz semkaj predloženih inventarjev (seznamov občinskega premoženja) je deželni odbor posnel, da imajo mnoge občine po več istovrstnih državnih zadolžnic (obligacij), ki so lastnina občinskega ozir. ubožnega zaklada. Prejemanje obrestij bi bilo zelo olajšano, ako bi se, kadar so dani pogoji za to, združile občinskemu oz. ubožnemu zakladu lastne državne zadolžnice na en vrednostni papir.

Ta združitev je mogoča le pri neodpovedljivih (rentnih) obligacijah, ki se enako visoko obrestujejo in pri katerih zapadejo obresti v plačilo ob istih rokih in sicer le tedaj

1. če so vse zadolžnice last ene in tiste občine (enega in tistega dela občine) ozir. ubožnega zaklada ene in tiste občine ali enega in tistega dela občine in neobremenjene ali enako vinkulovane in

2. če ima ena in ista oseba pravico prejemati obresti od njih.

Taka združitev ne bo povzročila občinam nobenih stroškov, ker se bo po naredbi c. kr. fin. ministerstva z dne 23. oktobra 1909 drž. zak. št. 167, izvršila pristojbin prosto. Obligacije, katerih združitev se želi, se morajo vpisati v poseben seznamek, ki se dobi brezplačno pri deželnem plačilnem uradu in pri davčnih uradih, in ob enem ž njim poslati c. kr. blagajnici državnih dolgov potom obresti izplačujočega oblastva (v sodnem okraju Ljubljanska okolica potom deželnega plačilnega urada, v ostalih sodnih okrajih potom davčnih uradov.)

Županstva, ki nameravajo storiti korake za združitev več obligacij v eno, naj pri obresti izplačujočem oblastvu, ko bodo prihodnjč dvignila obresti, poizvedo, če je združitev sploh mogoča, da ne bodo imela nepotrebnega dela. Če pride v bodoče občina v posest kake nove obligacije, ki se da združiti z eno onih, ki jih je imela že dosedaj, naj županstvo tudi povzroči združitev. V slučaju, da se izvrši združitev več obligacij v eno, se mora temu primerno popraviti občinski inventar in o tem poročati tudi deželnemu odboru.

Od deželnega odbora kranjskega
v Ljubljani, dne 11. aprila 1911.

* * *

Pri tej priliki dostavljamo okrožnici še mi par opazk.

Županstva imajo razven državnih obveznic (obligacij) naloženega precej denarja za ubožne zaklade pri raznih denarnih zavodih. Čestokrat so naložene posamezne manjše vsote na razne vložne knjižice, tako da imajo županstva vsled tega edino-le več dela, pa nikakega dobička od tega. Priporoča se, da županstva z družijo vse take vloge na eno samo vložno knjižico, če so dotične vloge določene v enak namen.

Seveda je naša dolžnost kot glasila »Kmet-ske Županske Zveze« priporočati občinam, da nalože ali pa izvrše prenos vsega občinskega in ubožnega denarja v pupilarno-varno »Hranilnico kmečkih občin« v Ljubljani po geslu: »Svoji k svojim«.

Zidarski mojstri za gradnjo hlevov.

Vsled sklepa deželnega odbora kranjskega z dne 6. marca 1911 št. 2367 se je vršil pri deželnem odboru v Ljubljani dne 20., 21. in 22. marca t. l. tečaj zidarskih mojstrov s Kranjskega v svrhu melioracijskih naprav in poprav modernih hlevov in svinjakov, katerega se je udeležilo 34 zidarskih mojstrov s cele Kranjske.

Namen tečaja je bil v prvi vrsti temeljito poučiti zidarske mojstre v vseh podrobnostih naprav s tehničnega, ekonomičnega in higijeničnega stališča in to zato, ker se je do sedaj, žalibog, gradili take hleve, ki niso bili hlevi, pač pa v pravem pomenu besede »brlogi«, a se je pri vsem tem za te naprave potrošilo ogromnega denarja, kar nam pričajo nešteti slučaji.

Hlevi niso bili uporabni kot taki, kajti v njih je ubogo živinče bilo brez zadostne svetlobe in čistega zraka, v blatu do kolen, kar je povzročalo živinorejske neuspehe in razne bolezni.

Ker je to važen korak za povzdigo govedoreje in prašičereje, je na mestu, da javnost tudi spozna absolvente tega tečaja, do katerih se prebivalstvo v potrebi lahko naravnost obrača. Tečaja so se vdeležili:

Iz okraja Kamnik:

Valentin Gregorc, v Mengšu; Jožef Zorman, Utik pri Vodica; Anton Medved, Podgorje; Ivan Sršen, Radomlje; Anton Urbanija, Žiče pri Radomljah; Jakob Urbanija, Krajnobrdo pri Krašnji; Jožef Pogačar, Križ; Martin Traven, Bukovca pri Vodica; France Iskra, Mekinje pri Kamniku; Franc Tekave, Rafolče.

Iz okraja Radovljica:

Jožef Svetina, Rečica pri Bledu; Ivan Kralj, Bled.

Iz okraja Kranj:

Jožef Knific, v Trziču; Janez Miklavčič, Selce; Jakob Grile, Štefanja Gora Cerklje; Aloj-

zij Berčič, Staraloka; Aleš Štefe, Pangeršica Predvor.

Iz okraja Ljubljana:

Ivan Ogrin, Vrd Vrhnika; Gašper Petkovšek, Vrhnika; Ivan Stanovnik, Ljubogojna Horjul; Janez Križman, Mala Podgorica Št. Jurje pri Šmarji; Franc Kožuh, Ladja Medvode; Ivan Kožuh, Ladja Medvode.

Iz okraja Logatec:

Jarnej Carli, Sp. Idrija — Idrija.

Iz okraja Postojna:

Ivan Mislej, Št. Vid pri Vipavi; Anton Logar, Vrbovo Il. Bistrica; Ivan Urbančič, Košana; Vincenc Poniž, Vipava; Josip Furlan, Studeno.

Iz okraja Kočevje:

Matevž Strnad, Malavas Dobropolje; Franc Cvar, Sodražica; Jožef Hren, Dolenjavas Ribnica.

Iz okraja Novomesto:

Mihael Heferle, zidarski pomočnik Zgornja Sušica Toplice.

Iz okraja Krško:

Florjan Vrhovnik, Št. Jernej.

Vsem tu navedenim udeležencem predavanj hlevskih melioracij je deželni odbor izdal potrdila, s katerimi se v potrebi izkažejo.

Vprašanja in odgovori.

48. Županstvo Polšnik.

Vprašanje:

Občina Litija je tožila našo občino za odškodnino 100 K kot delno povračilo oskrbnih stroškov, ki jih je morala plačati vsled razsodbe c. kr. okrajnega glavarstva za neko deklico mestni bolnici v Trstu.

Ta deklica je res pristojna v Litijo, a po krivdi prejšnjega občinskega tajnika je naša občina pomotoma izdala zanjo razkaznico in zato je naraslo več stroškov za domovinsko občino, katere je plačala, ker je tako odločilo glavarstvo. Za odškodnino pa je potem tožila našo občino in sodišče je razsodilo, da moramo plačati 100 K z obrestmi vred. — Ali bi bilo vredno se pritožiti oziroma rekurirati?

Odgovor:

Kakor hitro je postala odločba okrajnega glavarstva pravomočna, ker se občina Litija ni pritožila, je cela zadeva stopila v drug stadij, iz delokroga upravnih oblastev pod področje sodnije. Torej je bilo sodišče kompetentno v zadevi razsojati. To je potrebno, da se konstatira.

Svetujemo Vam, da se ne pritožite. Veliko vprašanje je, če dosežete uspeh; skoro gotovo ne. Stvar bi prišla v II. instanco, t. j. deželno sodišče. Tu morate imeti odvetnika in to Vam pravdo še podraži. Ako pravdo zgubite, potem imate troške, ki bi mnogo presegali svoto, katero morate plačati sedaj.

49. Županstvo Št. V. nad L.

Vprašanje:

Posestnik A. ima poleg svoje hiše vrt in travnik; po sredi te parcele, to je na koncu vrta je na počez (med vrtom in travnikom) javna pešpot. Do te poti je ograjen vrt ob njej, travnik naprej pa le ob strani (ob parcelni črti, ne pa tudi ob poti). Zagrajen je torej ob pešpoti le vrt, ne pa tudi travnik. Dotični posestnik bi rad zgradil ob poti tudi travnik in sicer tako, da bi puštil za pot 90 cm. širjave, tako da bi vsak lahko hodil

po tej poti. Sosed pa zahteva, da bi se moralo pustiti za pot vsaj 2 metra širjave. Omeni se, da se ta pešpot prav malo rabi in da le redkokdaj kdo po njej gre.

Ali je potreba za to ograjo občinskega ogleda?

Ali zadostuje pot 90 cm. širjave med ograjama?

Odgovor:

V tem slučaju naj odloči občina, je-li je smatrati dotično pot kot občinsko ali ne, ker se trdi, da je javna. Zato naj županstvo postopa po določbah cestno policijskega reda. Previdneje je namreč, ako ostane ingerenca županstvu, da ostane pot pod oblastvenim nadzorstvom. Zato naj se izvrši tudi občinski ogled, predno se postavi ograja.

Za določitev širjave pa se tu ni mogoče sklicevati na nobeno zakonito določbo. Zadostuje torej tolika širjava, da lahko hodi po dotični poti normalen človek. Ker ne verujemo, da bi imeli v Vaši občini ljudi, ki bi imeli 2 metra v premeru, nobeden ne more zahtevati za pot 2 m širjave.

Županstvo naj torej določi primerno širjavo upoštevajoč določbe cestno-policijskega reda, po katerem ne sme biti ograja bodeča (žičasta) in ne postavljena na poti, ampak na zunanji strani cestnega roba (roba poti).

50. Županstvo Št. V. nad L.

Vprašanje:

Poleg gasilne shrambe 1 m od zidu je zasadil sosed kostanje ob zasebni vožnji poti, tako da stoje kostanji že na tej zasebni poti v omenjeni razdalji od gasilne shrambe.

Ali ima sosed pravico saditi drevje tako blizu poslopja, in to na zasebni poti, — kar bo gotovo oviralo vožnjo?

Odgovor:

Če je zasebna pot last dotičnega, ki je kostanje zasadil, potem mu tega nikdo ne more braniti, tudi če njegovo pot še kdo drug rabi. Tudi ni nobene ovire, saditi drevje v bližini kaknega poslopja, v Vašem slučaju gasilnega doma, ker drevje poslopju ne more škodovati. — Sicer ima po § 422 občega državlanskega zakonika vsak posestnik pravico odžagati veje, ki vise v zračnem prostoru nad njegovim posestvom, v kolikor te pravice ne omejuje gozdni zakon.

51. Županstvo Trnovska vas (Štaj.)

Vprašanje:

Občinski odbor je sklenil, da bode v tej občini le slovenski uradovalec in da ne bo sprejemal nobenih nemških dopisov. C. kr. okrajno glavarstvo v Ptujju je ta sklep razveljavilo. Kaj nam je storiti s tem odlokom: ali naj vložimo rekurs ali ne? Ali dosežemo kaj?

Odgovor:

Priziv proti temu odloku lahko vložite na c. kr. namestništvo v Gradcu, ampak vprašanje je, če boste kaj dosegli. Brez dvoma ničesar. Kajti sprejemati morate tudi nemške dopise, dasi se Vas ne more siliti, da jih morate reševati v nemščini.

Najboljše storite, če prejmete kak dopis v nemščini od urada, od katerega bi po pravici smeli pričakovati slovenski dopis, da nemškega vrnete in zahtevate slovenskega. To velja predvsem za slovenske kraje na Štajerskem, pa tudi za mešane, seveda za vse državne urade, ravnotako za namestništvo in deželni odbor. Sicer pa pošiljajte nemške vloge v predstavo c. kr. namestništvu. Rešujte jih potem seveda slovenski.

52. Županstvo Črni vrh.

Vprašanje:

V občinskem volilnem redu § 4. se bere, da morejo izvrševati svojo volilno pravico po pooblaščenih posestniki v občini se nahajajočih zemljišč ali obrtnih podjetij, kateri prebivajo v drugi občini.

a) Ali ne smejo taki osebno izvrševati volilne pravice, ter izvoljeni biti?

b) Se-li mora takim volilnim upravičencem tudi dostaviti volilne izkaznice in glasovnice?

c) Ali mora vsak volilni upravičenec priti k volitvi? —

Odgovor:

a) Osebe, ki bivajo v drugi občini a imajo volilno pravico pri Vas, smejo seveda tudi osebno izvrševati volilno pravico, saj zakon sam pravi takoj v prvem odstavku § 4, da je volilno pravico izvrševati praviloma osebno.

Da smejo izven občine bivajoči volilci izvrševati svojo volilno pravico po pooblaščenih, je le po zakonu dopustna izjema.

Tudi izvoljeni so lahko v občinski odbor, ker zakon (občinski red) ne dela glede njih nikake izjeme in se morajo tudi taki davkoplačevalci, ki bivajo zunaj občine, prištevati med občince (občane, § 6. obč. reda.). Pač pa ne morejo biti izvoljeni v starešinstvo (za župana ali svetovalca), če ne pridejo v občino prebivati mesec dni po volitvi, kakor določa § 37. občinskega volilnega reda.

b) Gotovo se morajo takim volilnim upravičencem dostaviti volilne izkaznice in glasovnice. Kako naj se dostavijo, je stvar županstva; najbolje je, če se dopošljejo po pošti proti povratnici.

c) Za občinske volitve v kmetijskih občinah ne velja volilna dolžnost, torej ni nikdo prisiljen, da bi se moral udeležiti občinskih volitev, kdor tega storiti noče.

(Na drugo vprašanje glede žganjarskega kotla odgovorimo v prihodnji številki. — Op. ur.)

53. Gospod Fr. N. v B.

Vprašanje:

V tukajšno šolo hodijo otroci iz domače občine B. in tretjina iz sosednje občine S. Zato sta v krajnem šolskem svetu poleg krajnega šolskega nadzornika, zastopnika cerkve in šole, dva zastopnika domače občine in en zastopnik sosednje občine.

K važni seji krajnega šolskega sveta je pa prišel namesto bolnega zastopnika sosednje občine nek tukajšnji občinski odbornik, češ, da je njegov namestnik, dasi ravno ni nit občan sosednje občine. Tudi od domačih zastopnikov je bil eden vsled gospodarstva zadržan ter je zato prišel k seji njegov namestnik. — Ali more zastopati v krajnem šolskem svetu tujo občino tukajšnji odbornik? — Ali imajo sploh namestniki pravico glasovati, če je član krajnega šolskega sveta samo vsled bolezni ali gospodarstva zadržan? Ali je dobiti kakšno knjigo, iz katere bi se poučil o sestavi in kompetenci različnih šolskih oblasti?

Odgovor:

Po našem mnenju sme nadomeščati zastopnika iz tuje občine v krajnem šolskem svetu odbornik Vaše občine le v tem slučaju, če je bil ta izvoljen kot namestnik od skupščine dotičnih občinskih zastopov. Ker tvorita Vaša in del sosednje občine en šolski okoliš (šolsko občino), potem je seveda izvolitev zastopnikov v krajni šolski svet mogoča tudi tako, da je od ene občine izbran za namestnika član iz druge občine. Morate se pa prepričati, je-li dotični res bil izvoljen. V tem slučaju Vam ne kaže drugega, kakor da se obrnete naravnost na — okrajni šolski svet. Če je namestnik upravičen nadomestovati zastopnika tuje občine, ni dvoma, da je tudi upravičen glasovati.

Poučna knjiga je pač izšla l. 1895. v založbi Kleinmayerja v Ljubljani pod naslovom »Zbirka zakonov in ukazov o ljudskem šolstvu na Kranjskem.« Spisal dr. Fr. Heinz. A ta knjiga je razprodana. Morda se dobi še v kakem antikvarijatu. »Katoliška Bukvarna« je ta čas nima,

ravnotako ne prvotni založnik. — Skoro gotovo jo bodele mogli čitati le v kaki knjižnici.

54. G. Iv. Mrcina, obč. tajnik D. M. v P.
Vprašanje:

Nek mizarški mojster v tukajšnji občini bi rad ustanovil pogrebni zavod, da bi namreč vozil mrličke k pogrebu in sploh oskrbel vse potrebno. Tak zavod bi bil pri nas potreben. Kam je nasloviti prošnjo za koncesijo, in kaj se ji mora priložiti?

Odgovor:

Po § 21. g izvršilne naredbe k novemu obrtnemu redu je predvsem treba priložiti prošnji za podelitev koncesije za podjetje za pokopavanje mrličev pristojbinsko tarifo. Prosilec mora tudi doprinesiti dokaz o zanesljivosti in neoporečnosti, morda tudi o usposobljenosti. — Na kak način doprinese prosilec te dokaze, je njegova stvar. Priloži naj morda učno spričevalo, in eventuelno potrdilo županstva, da je za izvrševanje tega obrta sposoben in zanesljiv in da je tak zavod v občini res potreben.

Prošnjo je vložiti pri obrtnem oblastvu, to je pri okrajnem glavarstvu in jo je treba seveda kolkovati.

Gospodarstvo.

Od deželnega kulturnega urada.

Razdelitev goveje živine po žani cen v l. 1910.

Deželni odbor kranjski je nakupil v l. 1910. 217 glav plemenske živine, in sicer:

Na Kranjskem 3 bika montafonske pasme
za K 735.—
6 bikov muropoljske pasme za » 1757.98
10 » pingavske » » » 3850.—
in 1 bika simodolske » » » 307.—
na Tirolskem 24 bikov » » » 12520.—
» Predalskem 10 » montafonske » » » 6165.—
» Solnograškem 27 bikov ping. » » » 13345.—
skupaj 81 bikov za . . K 38679.98

krav oz. telic
na Kranjskem 10 pingavske pasme za K 3600
» Tirolskem 55 simodolske » » » 39382
» Predarlskem 38 montafonske » » » 27728
Solnograškem 33 pingavske » » » 19162

skupaj 136 krav oz. telic . . . K 89872

Skupna nakupna cena za bika in krave znaša 128.551 K 98 h.

Od 81 bikov razdelilo se jih je le 64, med tem ko jih je 17 v vrednosti 5703 K — ostalo na deželni pristavi v Goričanih in sicer iz vzroka, ker so bili za plemenitev še premladi. Ostale plemenske živali so se razdelile po posameznih političnih okrajih, kakor kaže sledeča tabela:

Politični okraj	Sodni okraj	Število bikov	Nakupna cena K	Število krav oz. telic	Nakupna cena K
Črnomelj:	Črnomelj	—	—	—	—
	Metlika	1	670.—	1	780
Kamnik:	Brdo	—	—	—	—
	Kamnik	11	5750.—	12	6630

Kočevje:	Kočevje	5	3000.—	4	2430
	Ribnica	—	—	9	7380
	Vel. Lašče	—	—	—	—
Kranj:	Kranj	6	3440.—	7	4004
	Škofja Loka	2	1150.—	5	2848
	Tržič	1	410.—	—	—
Krško:	Kostanjevica	—	—	—	—
	Krško	—	—	—	—
	Mokronog	—	—	11*)	7180
	Radeče	—	—	—	—
Litija:	Litija	3	1870.—	2	1150
	Višnjugora	1	400.—	—	—
Ljubljana (mesto):	Ljubljana	—	—	1	720
» (okol.):	Ljubljana	4	2485.—	32	20357
	Vrhnika	8	4497.—	9	6310
Logatec:	Cerknica	—	—	2	1300
	Idrija	—	—	1	860
	Logatec	3	1736.—	10	6860
	Lož	—	—	—	—
Novomesto:	Novomesto	4	985.—	2	1440
	Trebnje	1	320.—	3	2450
	Žužemberk	2	707.98	5	3718
Postojna:	Ilir. Bistrica	—	—	5	3645
	Postojna	3	1377.—	3	2140
	Senožeče	2	942.—	1	420
	Vipava	4	1942.—	5	3850
Radovljica:	Kranjskagora	—	—	—	—
	Radovljica	3	1295.—	6	3400

Skupaj 64 32976.98 136 89872.

Izvrsten gnoj vrtom je cestno blato, ki ima pa še to prednost, da je zelo ceno. Kakor se pri nas še mnogo gnojilnih snovi brez koristi pogubi, tako se tudi cestno blato. Cestno blato, zlasti po vaških in srenjskih potih, je veliko vredno. V njem so razen rudninskih gnojil gnili rastlinski ostanki ter mnogo živalskega blata. Ako cestno blato skrbno zbiramo, mešamo na kompostu, ali ga kar naravnost pomešamo s prstjo, dobimo gnojilo, ki je mnogim zelenjadnim in lepotičnim rastlinam dosti bolj hasnivo, nego hlevski gnoj. Razumen vrtnar naj porabi torej skrbno ta gnoj, ako ga le ima.

»G. N.«

Sajenje dreves. Kadar sadiš drevesa, koder so stala poprej stara drevesa, moraš prejšnjo prst odpraviti in jo zameniti s kompostom, strohljivim gnojem in kako drugo prstjo. Posebno dobro je tudi cestno blato. Če bi posadil mlado drevo v staro prst, ne bi uspevalo, ker je prejšnje drevo v teku let že izsesalo največ redilnih snovi. Ker se na premembo prsti premalo gleda, od tod prihajajo pritožbe, da na starih vrtih ne uspevajo mlada drevesa.

»G. N.«

Kedaj je obrezovati orehe. Orehov nikakor ne obrezuj po zimi, dokler se je bati še hudega mraza. Najbolje jih je obrezovati jeseni v septembru in oktobru, da se rane pred mrazom že malo zacelijo. Lahko pa se obrezujejo tudi spom-

*) Od teh se je oddalo 7 za celo nakupno ceno 3945 K.

ladi, ko ni več mraza in drevje ni začelo še poganjati. Če pa obrezuješ, ko se je rast že začela, teče takoj sok izrane, kakor pri vinski trti. »G. N.«

Pomladi je obrezati vse rože, in sicer slabo rastne bolj močno, krepko rastoče manj. Novo vsajene rože treba močno obrezati. Rožam so saje kaj izvrstno gnojilo, po katerem prav močno cveto. »G. N.«

„Jadranska banka“ v Trstu je imela 18. marca t. l. svoj občni zbor, na katerem je bilo zastopanih 5840 delnic s 378 glasovi. Banka je zvišala v minulem letu delniško glavnico na 6 milijon. kron; ta znesek je popolnoma vplačan. Filijalko ima tudi v Ljubljani. Skupni promet je znašal preteklo leto 756 milijonov 459.897 K 64 h, čisti dobiček pa 349.459 K 93 h, za 91.541 K 20 h več kot prejšnje leto.

Rezervni fondi so narasli z dotacijo iz čistega dobička za l. 1910 na 338.000 kron in se povišajo z ažijem V. emisije delnic za približno nadaljnjih 100.000 kron. Za l. 1910 se izplača 60% dividenda, t. j. po 24 kron na delnico počenši s 1. aprilom 1911.

Sklenilo se je zvišati delniško glavnico na 12 milj. kron.

Ta slovanski zavod prve vrste zasluži vse simpatije in zaupanje.

Naročila na tiskovine. Pogostokrat se dogaja, da prosijo županstva za tiskovine ali jih naročajo pri deželni odboru, zlasti »Zapisnik o izvršeni reviziji (skontraciji) občinske blagajne«, pa tudi druge.

Razume se, da deželni odbor ni nikako založništvo občinskih tiskovin in jih torej ne more dopošiljati županstvu.

Edino-le volilne izkaznice in glasovnice po novem občinskem volilnem redu bodo dobivala županstva uradoma od deželnega odbora. — Vse ostale tiskovine pa morajo občine naročiti pri dotičnih založnikih.

V Ljubljani se dobe občinske tiskovine v »Katoliški Bukvarni«; bogato zalogo ima tudi tiskarna Drag. Hribarja, Dunajska cesta; v Novem mestu pa tiskarna J. Krajec nasledniki.

Nobeno naročilo naj se torej ne pošilja deželnemu odboru.

Razdelitev plemenskih prašičev. Deželni odbor opozarja posestnike, ki žele dobiti plemenske prašiče, da oddaja le po enega merjasca in najmanj 2 svinjici, ter tako ustanavlja deželne postaje za plemenske prašiče, ali pa samo enega merjasca (deželne postaje za plemenske merjasce). Samo ene svinjice se ne more nikomur za polovično ceno podeliti.

Istodobno se interesenti opozarjajo, da deželni odbor razdeljuje plemenske prašiče v prvi vrsti iz deželnih zavodov za plemenske prašiče. Z deželnih postaj jih jemlje le v slučaju, da na

zavodih ni dovolj mladičev na razpolago. Deželne postaje lahko z mladiči poljubno razpolagajo. Če kdo želi na taki postaji kupiti kako žival, ni treba prositi deželnega odbora za dovoljenje. Plačati pa mora celo kupnino.

Končno se še pripominja, da bo odslej razdelitev plemenskih prašičev oskrbovala e. kr. kmetijska družba, in sicer po gori navedenih načelih. Vsled tega bo zanaprej treba vlagati prošnje za plemenske prašiče ne pri deželnem odboru, marveč pri e. kr. kmetijski družbi v Ljubljani. —

Kmetijski tečaj pri Sv. Trojici nad Cerknico priredi deželni odbor kranjski dne 14., 15. in 16. maja 1911.

V nedeljo 14. maja popoldne od 3. ure naprej: Sadjarstvo. Predava deželni sadj. inštruktor M. Humeč.

V ponedeljek dne 15. maja ob 9. uri dopoldne: Zboljšanje travnikov. Predava deželni travniški mojster L. Rupelj.

V ponedeljek dne 15. maja popoldne od 2. ure naprej: Živinoreja. Predava deželni mlekarski in živinorejski nadzornik R. Legvart.

V torek dne 16. maja ob 9. uri dopoldne: Zboljšanje hlevov. Predava deželni tehnik V. Smrekar.

Književnost.

Obnovljeni „Vrtec“. Mladinska knjiga s slikami, I. Cena vezani knjigi 3 K; dobiva se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Veliko pametna misel, prirediti novo izdajo »Vrtea«. Prireditelj g. prof. in č. kanonik Anton Kržič si sme šteti v posebno zaslugo, da je prišel na to idejo. Kajti ni ga lepšega berila za mladino, kot te nežne povestice, pesmice, basni itd., z vele poučno vsebino, kakoršne vsebuje le nedosegljivi »Vrtec« iz peresa naših nekdanjih najboljših mladinskih pisateljev iz Tomšičeve in Andrej Praprotnikove dobe.

Toplo priporočamo to novo izdajo »Vrtea«, ki zlasti ne sme manjkati v nobeni šolski knjižnici, in ne v knjižnicah naših čitalnic in izobraževalnih društev.

Ocena vsebine je vsled obširnosti in raznovrstnosti nemogoča. Vsak naj kupi in bere! Saj je cena tako izredno nizka.

Knjigo krasijo mnogo jako krasnih slik.

Dve novi ljudski igri sta izšli in sicer v 16. snopiču »Zbirke ljudskih iger«, ki se je pravkar objavil. Igrita sta: »Mojstra Križnika božični večer« v dveh dejanjih, za moške in »Svojeglavna Minka« v štirih dejanjih za ženske vloge. »Mojstra Križnika božični večer« je ljubeznjiv igrokaz v dveh dejanjih, poln svetonočne milobe, a tudi pristen humor preveva zanimivo dejanje, ki mu bo tudi najskromnejši oder kos. — »Svojeglavna Minka« pa ima štiri dejanja, od katerih je eno bolj mikavno kakor drugo in v katerem vsak prizor vzbuja tako smeh nad različnimi nerodnostmi kakor služi v resen

pouk dekletom, ki hočejo vse narediti po svoji trmi, ne ubogajo starišev in pridejo tako v nesrečo. — 16. snopič »Zbirke ljudskih iger« stane 80 vinarjev in se naroči v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Priporočljiv zemljevid: »G. Freytags Verkehrskarte 1911.« Zemljevid obsega prometno omrežje cele Avstro-Ogrske in balkanskih držav in sicer z označbo vseh železniških, poštinih in parobrodskih zvez. Zemljevidu je priloženo abecedno kazalo vseh postaj z zaznamkom, kje naj se išče dotični kraj na zemljevidu. Posamezne proge različnih železniških in parobrodskih družb so označene v različnih barvah. Označena je na zemljevidu tudi razdalja med postajami v kilometrih.

Kdor hoče imeti res dobro karto, naj si naroči to delo, ki tudi ni ravno predrago. Stane namreč le 2 K 40 v. z abecednim kazalom vred; velikost 71×98 cm; na platnu 5 K. Dobiva se v zalogi G. Freytag et Berndt na Dunaju, VII. Schottenfeldgasse 62. Naroča se pa lahko tudi v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Ljudski oder. Prvi zvezek ljudskih iger pod tem naslovom prinaša narodno igro v petih dejanjih »Domen«, ki jo je po lepi povesti Josipa Jurčiča priredil Ivan Česnik.

Kdo ne pozna Jurčičevega »Domna«, nesrečnega sina zlobnega graščaka Sove, ki se hoče znebiti sina, ker mu je na poti in ker ljubi Anko, ki je vseč tudi pohotnemu graščaku. Domna pušči Sova vjeti, da bi ga vtaknili v vojake, a Domen, ki je medtem od svoje matere izvedel, kdo

je njegov oče, se biričem iztrga in pride ravno ob onem času domov, ko je že vsa vas izvedela za Sovine grehe in se obrnejo reči slabo za malopridnega moža.

Zelo srečna je bila misel Jurčičevega — »Domna« dramatizirati in tako vsposobiti za naše ljudske odre. Igra je v resnici narodna s krepkimi, pristnimi kmečkimi značaji, domačim in časih izvirno dovtipnim jezikom, dejanje se tudi plete velezanimivo, tako da si bo ta ljudska igra gotovo namah vse naše odre osvojila in postala ena najbolj priljubljenih.

Cena izvodu je 80 vin. in se dobiva v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Listnica uredništva.

Cenjene naročnike in one, ki čakajo odgovorov na poslana vprašanja, prosimo potrpljenja. V Ljubljani smo tako vpreženi in z delom preobloženi, da komaj z največjim naporom izhajamo.

Upamo, da nam bo mogoče meseca maja izdati tri številke in spraviti list v normalen tir.

* * *

Zvezi slovenskih županov na Koroškem: Naš izvršujoči urednik bi želel osebno se dogovoriti o nekaterih zadevah z Vami. Kdo je v Celovcu pooblaščen zastopati zvezo? Ali se vrši občni zbor v Celovcu in kdaj?

Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani

v hiši Zadružne zveze, Dunajska cesta 32

(nasproti „Bavarskemu dvoru“ v bližini mitnice).

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₄ 0/0

brez
odbitka.

Vložne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar. — Posojila na zemljišča daje po 4³/₄% in 5%. — Daje posojila na amortizacijo na vsak poljuben načrt, dalje na menice in vrednostne papirje.

Uradne ure vsak delavnik od 8.—12. dopoldne.

Za varnost vloženega denarja jamči 21 kmečkih občin z vsem premoženjem in davčno močjo. Vsaka špekulacija z vloženim denarjem je po pravilih odobrenih od c. kr. deželne vlade izključena, zato je denar v hranilnici popolnoma varno naložen in se ni bati nobene izgube.

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₄ 0/0

brez
odbitka